

Teorie ošetrovatelství

Ošetrovatelství jako vědní obor

Samostatná vědní disciplína s vlastní teoretickou základnou. Je oborem multidisciplinárním (čerpá z řady oborů) a interdisciplinárním (využívá vazby mezi obory).

Obory ošetrovatelství

Ošetrovatelství je relativně velmi mladou disciplínou (ve srovnání s medicínou). Jedná se o obor velice rozmanitý. Žádný vědní obor, který se zabývá člověkem, jej neposuzuje tak komplexně, z tolika různých hledisek, jako ošetrovatelství. Medicína a její obory (s výjimkou psychiatrie) jsou orientovány převážně biologicky. Psychologie se zaměřuje na prožívání a chování člověka, sociologie na zařazení člověka do sociálních systémů, struktur a společenských procesů a pod. V rámci oboru můžeme hovořit o základních a aplikovaných oborech ošetrovatelství. Mezi základní řadíme teorii, historii a metodologii ošetrovatelství. Aplikovanými obory je např. interní, chirurgické, geriatrické, pediatrické ošetrovatelství, ošetrovatelství v primární zdravotní péči apod.

Ošetrovatelství jako vědní obor

má svoji:

- filozofii,
- předmět zkoumání,
- teorii oboru,
- metodologii,
- výzkum,
- systém vzdělávání,
- národní a mezinárodní profesní organizace,
- metaparadigma.

Filozofie

Vychází z humanismu (<https://cs.wikipedia.org/wiki/Humanismus>), hnutí, které je orientováno na člověka, uznává jeho hodnotu, právo na svobodu a štěstí, na rozvoj jeho sil a schopností (humanismus se vyvíjel od starověku, zasahoval do oblasti společenské, literární, vědecké). Základní principy humanismu tvoří vlastní podstatu ošetrovatelství. Ten, kdo se s těmito principy ztotožňuje, může být dobrou sestrou a může zároveň ve své profesi nacházet uspokojení. Další filozofický směr, ze kterého vychází dnešní ošetrovatelství, je holismus (<https://cs.wikipedia.org/wiki/Holismus>). Vznikl ve 20. letech 20. století. Název zavedl jihoafrický generál Jan Christian Smuts (https://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Smuts) (své názory publikoval v knize Holismus a evoluce v roce 1926). Slovní základ je z řečtiny: holos – celý, úplný, neporušený. Vychází z idealismu, vyzdvihuje prvenství celku před jeho částmi. Celek nesnižuje na pouhý soubor částí, ze kterých je „poskládán“ (zvlášť fyzické, zvlášť psychické atd.), ale ukazuje vztah mezi nimi, vzájemnou ovlivnitelnost.

Předmět zkoumání

Metaparadigma oboru tvoří:

- člověk – jedinec či komunita,
- zdraví (popř. nemoc),
- prostředí, ve kterém žije,
- ošetrovatelská péče reprezentovaná sestrou.

Teorie oboru

Paradigma je tvořeno koncepčními modely a teoriemi.

Metodologie

Metoda ošetrovatelského procesu.

Výzkum

Naprosto nezbytný pro rozvoj oboru, umožňuje poskytovat ošetrovatelskou péči založenou na důkazech. Sestra může sama zkoumat, může být objektem výzkumu, může se i podílet na klinickém výzkumu (práce s respondenty, odběry materiálu apod.).

System vzdělávání

Respektuje mezinárodní doporučení, umožní našim sestrám pracovat v zemích EU jako plně kvalifikované sestry.

Národní a mezinárodní organizace

Národní organizace – např. ČAS (Česká asociace sester) Mezinárodní – ICN (Mezinárodní rada sester).

Koncepce ošetrovatelství v kostce

Koncepce znamená v tomto případě chápání, pojetí, tedy pojetí českého ošetrovatelství. Ministerstvo zdravotnictví vydalo metodické opatření k zajištění jednotného postupu při poskytování ošetrovatelské péče ve zdravotnických zařízeních lůžkové nebo ambulantní péče, v sociálních zařízeních a ve vlastním sociálním prostředí jednotlivců, rodin a skupin osob (Věstník Ministerstva zdravotnictví ČR částka 9, září 2004). Předložená koncepce vychází z Koncepce ošetrovatelství České republiky z roku 1998 (vytvořené Radou pro rozvoj ošetrovatelství hlavní sestry MZ ČR v čele s doc. Martou Staňkovou), respektuje doporučení OSN, WHO, EU, doporučení Evropské komise, Mezinárodní organizace práce, Mezinárodní rady sester a Mezinárodní rady porodních asistentek. Tyto dokumenty určují další rozvoj a směr ošetrovatelství a porodní asistence v 21.století.

Jednotlivé body koncepce jsou komentovány stručně s ohledem na text zveřejněný v doporučené literatuře. V bakalářském programu Ošetrovatelství na 1.LF jsou jednotlivým statím věnovány samostatné přednášky, v případě Komunitního ošetrovatelství jednosemestrový předmět.

Obsah koncepce

Úvod

České ošetrovatelství se ztotožňuje s definicí Světové zdravotnické organizace (https://cs.wikipedia.org/wiki/Sv%C4%9Btov%C3%A1_zdravotnick%C3%A1_organizace). Byla uvedena společně s cíli ošetrovatelství v předchozím článku. Charakteristické rysy jsou uvedeny na Wiki portálu v Úvodu do ošetrovatelství.

Definice, cíle a charakteristika oboru

Opět odkazují na Úvod do ošetrovatelství.

Pracovníci oboru a jejich vzdělávání

1. Zdravotničtí pracovníci způsobilí k výkonu povolání bez odborného dohledu.
2. Zdravotničtí pracovníci způsobilí k výkonu povolání pod odborným dohledem nebo přímým vedením. Obě skupiny potřebují k výkonu povolání získat kvalifikaci a jsou povinni se zároveň celoživotně vzdělávat. Kvalifikační studium 1. skupiny pracovníků probíhá na vyšších zdravotnických školách a na vysokých školách v souladu s příslušnými směrnici Evropské unie. Zdravotničtí pracovníci způsobilí k výkonu povolání pod odborným dohledem nebo přímým vedením získávají kvalifikaci na střední zdravotnické škole nebo v akreditovaném kvalifikačním kurzu. Celoživotním vzděláváním se rozumí aktivity, kterými si zdravotničtí pracovníci obnovují, zvyšují, prohlubují a doplňují vědomosti, dovednosti a způsobilost v příslušném oboru v souladu s rozvojem oboru. Součástí celoživotního vzdělávání je i specializační vzdělávání zaměřené na ošetrovatelství v klinických oborech, ale i dalších oblastech ošetrovatelské péče (management, komunitní péče, ambulantní péče, ...). Celoživotní vzdělávání je uskutečňováno v akreditovaných zařízeních. V rámci celoživotního vzdělávání lze získat v oboru ošetrovatelství akademické vzdělání – magisterské i doktorské.

Základní právní normy:

- zákon č.96/2004 Sb. – zákon o nelékařských zdravotnických povoláních;
- vyhláška č. 424 /2004 Sb. – stanoví činnosti zdravotnických pracovníků.

Právním normám ve zdravotnictví je věnován samostatný předmět ve 3. ročníku.

Komunitní ošetrovatelství

Ošetrovatelský výzkum

Článek bude doplněn

Odkazy

Externí odkazy

- Ošetrovatelství jako vědní obor (<http://mefanet.lfp.cuni.cz/clanky.php?aid=18>)